

Felag fyri føroyskt heimavirki og søluframsýningar.

Táid skúlaskeiðið í veving úti á Føroya Fólkaháskúla var endað seinasta summár, stovnaðu genturnar saman við øðrum: Felag fyri føroyskt heimavirki. Tað er íbirt 19. september 1927, og við tað at felagið er alment, o: øll kunnu gerast limir, loyva vit okkum her at prenta lógir felagsins:

1. grein.

Felagsins yrki er: a) at vekja ans fyri føroyskum heimavirki, b) at studla fólk til at fáast við tilfitt arbeiði, c) at fáa í lag framsýningar og útsølar av heimavirkaðum lutum.

2. grein.

Limir eru tey, ið rinda árs-gjaldið, ið er 2 kr. Limirnir fáa ókeypis árbók felagsins og onnur skrift, ið felagið gevur út.

3. grein.

Felagsins setur er Tórshavn, og skal ársfundur felagsins verða hildin her um Ólavssøkmundið. Tá greiður nevndin frá yrki felagsins á undanfarnum ári og leggur fram roknskap, ið frammanundan er granskaður av 2 roknskapargranskarum, ið valdir verða á ársfundi á hvørjum ári. Roknskaparárið er frá 1. juli til 30. juni. Nevndin boðar til ársfundar 3 vikur undan fundardegnum.

4. grein.

Stjórn felagsins er ein sjeymanna-nevnd, ið vald verður á ársfundinum fyri eitt ár í senn. Nevndin velur sjálv snamillum formann og næstformann; skrivari og skattmeistari kunnu verða valdir uttannevndar, men innanfelags.

5. grein.

Táid stemmað verður, er meirilutin ráðandi. Til lógbroytingar krevst, at í minsta lag 2/3 av limunum er á fundi. Er ikki so, boðar nevndin til nýggjan fund 3 vikur undan fundardegnum, ið skal verða hildin innan 6 vikur frá tí degi, fyrri fundurin var hildin.

6. grein.

Stjórnin er heimild at boða til fundar, táid henni tykir, at tørvur er á, og er hon skyldug til tess, táid 10 limir ella fleiri krevja tað.

7. grein.

Um so er, at felagið gevur uppat, skulu ognir tess verða gívnar forngripagoymsluni.

Stjórn felagsins eru hesi: Marius Debess, Tórshavn. Olga Jóanesarson, Funningi. Sofia Joensen, Gásadal. S. P. úr Konoy, Gøtu. Kathrina Olsen Fossá, Vestmanna. A. Ziska, Tórshavn. Kathrina Østerø, Trøllanesi.

Um Ólavssøkmundið í ár er ætlanin hjá felagnum at hava eina søluframsýning av heimavirkaðum lutum, og vilja vit tí biðja øll tey, ið fáast við og duga at virka, gera so væl at senda okkum lutir til framsýningina.

Henda framsýningin, ið ætlanin er at hava nú í summár, verður fyriskipað eins og framsýningin, ið var á Ólavssøku 1927. Men við tað at ætlanin er at hava hesa komandi framsýningina opna ið hvussu er — einar 14 dagar — má felagið, ið skal leiga holi, lona fólk o. s. fr.,

rokna sær 10% av søluþrísnum, táid luturin verður seldur. Táid framsýningin er endað, vil felagið hava innivist í klædnabúð í Havn fyri sølu av heimavirkaðum lutum.

Tað ræður nógv um, at teir lutir, ið fram verða sýndir, eru væl og vandaliga úr hondum greiddir, soleiðis at fólk kann fáa ans og virðing fyri heimavirkinum. — Og tað hevur eisini nógv at tyða, at arbeiðið verður vakurt gjørt og vælhóskandi eftir okkara viðurskiftum. Slíkir lutir, ið eru gjordir av skilafólki, hava sjálvandi stórt virði, men tað ber kortini ikki til at seta þrísni so hogan, at fólk yvirhøvur kvíðar seg við at keypa. Betri er at seta þrísni í lægra lagi, tí tað kann ein vera visur í at fáa lutin seldan.

Tað er eisini vert at leggja sær í minni, at ein slík framsýning verður vitjað av út-lendskum ferðafólki, og hevur tað tí ómetaligan týdning, at allir lutirnir, ið verða sýndir, eru vælgjordir.

At enda vil eg minna á, at framsýningin ikki bert skal sýna lutir, ið føroysk konufólk eru fôr fyri at virka, men eisini lutir ið vísa, hvat mannfólkid her á landi dugir at fáa úr hondum.

Fyri nevnd felagsins

Andr. Ziska.

Síðstu tíðindi av klippfiskamarknaðinum. At klippfiskaprísirnir hava verið uppgangandi í vetur er kunnugt. 68—76 pesetas pr. 50 kg hevur leingi verið þrísni á norðurspanska marknaðinum svarandi til 88—98 oyr. kg. Síðst ið frættist var eftirspurnaðurin góður og uppløgini ikki stór.

Í »Fiskets Gang« fyri 1. februar stendur eftir tíðindum frá norska umboðsmanninum í Bilbao:

»Det antas, at prisene fremdeles vil stige noget, og det er sandsynlig, at de vil komme op i 80—85 ptas. for god vare. For storfisk opnår man selv nu enda mer, men av denne kvalitet finnes kun lite. — Av tilførsler ventes innen denne månedens utgang ca. 6—8000 bl. islandsk og i februar omkr. 20 000 bl. islandsk færøisk. S.s. »Sicilia« ventes hertil i aftten med ca. 500 bl. norsk. — Foruten de foran nævnte partier islandsk og færøisk som nu er underveis eller under innlastning, ligger der enda på produktionsstedene 30—40 000 bl. for spansk regning, og som vil bli tilført markedet suksessivt efter hvert som behovet gjør det nødvendigt, og markedet vil således ikke bli utsatt for overbelastning som kunde forårsake depresjon. De gjenværende beholdninger av islandskfisk antas neppe á strekke til for dekning av behovet inntil nyfiske kommer i markedet.»

Hettar eru rætt lovandí út-siktir; men heilt vissur um, at þrísurnir ikki fellur aftur á nr. 1. fiski, er hin norsk umboðsmaðurin ikki. Hann skrivur viðari fram:

»Man kan vente ubelieilig konkurranse fra Skotland og England med ny, kunstig tørket »blåbute« som, hvis den

blir billig nok, kan gjøre regning på god avsetninge.»

Tað syndarliga er, at hesin sonevndi »blåbute« t. v. s. uggabláður fiskur, fyri ein part er saltfiskur, keyptur frá føroyskum sluppum í heyst og inniturkaður í Skotlandi. Var tað ikki betri at vit turkaðu okkara fisk heima her og komu við honum á marknaðin sjálvur, enn at Onglendingar og Skotlendingar brúka hann til at hava úti fyri okkum við móti vári.

— Til tross fyri alt, sær umboðsmaðurin framtíðina vónríka. Hann skrivur:

»I det store og hele mener jeg, man kan se lyst på situationen for så vidt angår de kommende par måneder, og det er ikke umuligt det kan komme til, at her blir mangel på fisk innen den sesong begynner for alvor, hvilket forøvrigt vilde være det heldigste for alle parter, så man kunde gå inn i ny-sesongen med åpne markeder.»

Við hesum útliti fyri eygum, mátti ráðskapurisurin gingið upp. Tað mátti verið lógið, at kg av klippfiski í Spanien skal kosta 110 oyr. millum stórsolumann og smásolumann og kg av rá-fiski bert 15 oyr. í Føroyum, og tað til tross fyri allar útreiðslur: salt, turking, pakking, frakt og toll.

Áminning til felagsmenn. Tá nú líður ímóti tíðini, at skipini fara út, eru organisatiónirnir Føroya Skipara- og Navigatorfelag og Føroya Fiskimannafelag komnir ásamt um at lýsa hvør fyri sínum feløgum, sum vant hevur verið nú nokur ár, at teir mugu halda góðan felagsskap og ikki fara saman við uttanfelagsmonnum. Tað eru eina felagsmennirnir sjálvir, ið mega halda felagsskapinum uppi, frá teimum, sum uttanfelags eru, antin teir eru hægrí ella lægrí, hava vit ongan studning at vænta og enn minni nakran at krevja.

Hesar lýsingar hava felogini sett í øll tey føroysku blóðini:

Skiparar verða mintir á, at teir ikki mega taka mann umborð til fiskiskap, sum ikki antin kann prógva í ár at vera limur av Føroya Fiskimannafelag, ella hevur árskort fyri 1928 sum felagið Føroya skipara- og navigatorfelag. Um teir ikki halda hesar treytir falla teir í bót 6 kr. fyri hvønn mann bæði til Fiskimannafelagið og til Skiparafelagið.

Fiskimenn verða mintir á, at eingin limur av F F má fara við skipara, sum ikki hevur árskort fyri 1928 sum prógv fyri at hann er limur av Føroya skipara og navigatorfelag, ei heldur má hann fara við skipi, har sum ikki øll manningin kann prógva at vera antin í F F ella í skiparafelagnum, ger felagslimur móti hesum er hann fallin fyri § 13 í felagslóðini.

Limagjaldið er best at rinda í heimasóknini, tí har er tað 1 kr. minni. enn tá maður rindar uttansóknar.

Sjópanturættur. Bestumenn og kokkar hava eftir sjó-lóginu pantarett í skipi og farni fyri teirra hyru, ávikavist 1/2 meðal-mannspart og mánað-

arløn. Tílkur pantarettur fylgir skipinum eftir, sjálvt um tað skiftir eigara innanfyri ríkis-markið; men panturætturin má vera tryggjavur við rættarsóku innan ár er líðið frá tí maðurin fôr av, tí gera menn beinast í at venda sær til felagsins at fáa móguligar sjópantarettir fyri 1927 vissaðar áður enn skipini fara út.

Sjófartsbøkur og mynstringarbøkur eiga menn at fara væl við og goyma, tí tær eru hentar at hava í mongum vøsum sum sjómenn kunnu koma í.

Tryggingargjaldið, sum fiskimenn skulu rinda fyri seg sjálvan persónliga er 9 kr. um árið og eina teir harvið tryggjaður fyri vanlukku, sum hendir teir í øllum arbeiði, ið við kemur fiskiskapi, sjódrift av øllum slogum og jarðabrúki. Hetta tryggingargjald koma fiskimenn við hvørt til at rinda tvífalt, um teir ikki ansa sær. Best var, at hvør maður tryggjaði seg sjálvur og rindaði 9 kr. til Føroya vanlukkutrygging við ársbyrjan; men sum peningastandurin hjá fiskimanninum er her á landi, hava menn strevið við at rinda hesar 9 kr. konstant í marsmánaði, tá teir fara út; tí er tað vanligt, at reiðarin umframt sína trygging sum arbeiðsgevari eisini tekur persónliga trygging 9 kr. fyri mannin, og herav er tað, at tann fløkjan kemur, sum vit áður hava víst á. Fyri at sleppa frá hesari ógreiðu er tað frægt, at hvør maður ænsar eftir sær. Hann kan t. d. hava sína tryggingarbók við sær, og fáa hana kvittaða, um gjaldið er rindað, ella annaðhvørt merkta, um reiðarin hevur tekna persónliga trygging fyri mannin, slóan kann maðurin vísa bókinu fram um hann seinni fer við øðrum skipi, so at hann ikki verður tryggjaður fleiri ferðir.

Rindar fiskimaðurin sjálvur sínar 9 kr. við ársbyrjan, kann hann eftir lógini krevja reiðarin eftir 75 oyr. í endurgjald fyri hvønn mánað, hann er við skipi hansara.

Úr Føroyum.

Tórshavn.

Thorshavns Byraad.

Det første ordinære Møde i Februar Maaned afholdtes sidste Fredag. Da Mødet blev sat, var der kun 5 Medlemmer, senere fremmødte Debess, Mittens og Clementsen, saaledes alt i alt 8 Medlemmer. Evensen var fraværende.

— Der forelaa en Skrivelse fra »Thorshavns Mælkforsyning og Margarinefabrik« om Leje af et Areal af Broen i »Vågsbotn«, syd for »Tuborg« til Opførelse af en 2 Etages Skur, 5x9 Alen. Til dette Andragende knyttede *Johs. O. Joensen* den Bemærkning, at man burde komme bort fra at lade opføre »Skur«, og i Stedet bygge et tidsvarende Pakhus, selv om det blev opført paa lejede Grundarealer. (Sendtes til Havnendevalget).

— Skrivelse fra *Olaf Lambaa* om at erholde til Opdyrkning et Areal af Hoydelums, der før har været overdraget Johannes Olsen, der nu er bortrejst til Canada.

Formanden oplyste, at der paa sidste Møde behandledes et Andragende fra Emil Jacobsen om nærværende Areal, og Kasseudvalget, der havde med Sagen at gøre, havde gjort Udveje for at faa tilvejebragt Kontrakten vedrørende dette Trøstykke. (Henvistes til Kasse- og Regnskabsudvalget).

— Kontrakten vedrørende »Gundadal« var Genstand for en timelang Debat. Kasseudvalget havde i sin Indstilling reduceret Lejesummen en Del, saaledes at man fastslog, at de eventuelle Lejere skulde holde Hegnet vedlige. Lejen skulde de første 5 Aar være 3 Kr. pr. Aar, hvorefter den forhøjedes hver 5 Aar til den naaede 20 Kr. pr. Aar. Ligeledes havde Udvalget forlænget Lejefristen til 40 Aar i Stedet for 25, da man mente, at det vilde være mere betryggende for Lejerne, saaledes at disse ikke kunde udsættes for at blive jagede bort fra den Jord, som de arbejdede paa, hvormed den kunde overdrages til en af Efterkommerne.

Debess omtalte Erhvervelsen af »Gundadal« og den for Opdyrkningen oprettede Kontrakt som et Forsøg, der i sin Tid gjordes fra Byraadets Side, paa at dyrke og lægge under Kultur Jordarealer, der vare i Samfundets Eje. Dette Forsøg synes desværre ikke at have faldet særligt heldigt ud, snarere det modsatte. Det er en Kendsgjerning, at en Mand, der ejer eller har Udsigt til at komme til at eje den Jord, som han arbejder paa, har bedre Arbejdslyst end den der ved, at han aldrig vil komme til at eje Jorden. Og det er saa indlysende, at det maa være Tilfældet, for den færøske Jord er ikke af en saadan Beskaffenhed, at det er lutter Fornøjelse at bearbejde denne; der skal en utrættelig Energi til at faa den daarlige Jord, vi har her om kring Thorshavn, til at give nogen Afgrøde, endsiige svare sig. Derfor er det sikkert uundvædigt at fortsætte Eksperimentet endnu en Gang ved at leje Arealerne ud, da Resultatet uden Tvivl vil blive det samme i Fremtiden, som det hidtil har været. Man kunde næsten tænke sig at kunne gaa med til at sælge, da vi havde Erfaringer i saa Henseende, der var Bevis nok for, at Interessen var mere til Stede, naar Vedkommende var Ejer og ikke Lejer. Eller ogsaa lade Trøstykkeerne bortforpagte, som andre Fæstegods, til en Leje af f. Eks. 1 Kr. aarlig. Den Leje, som Byraadet faar for saadanne Arealer, betyder ingenting, hvormed det vil betyde mere for Samfundet, at disse Arealer bliver opdyrkede.

Johs. O. Joensen havde til at begynde med indtaget det Standpunkt overfor Udlejningen af Arealat i »Gundadal«, at Byraadet skulde holde saavel Yderhegn som Mellemhegn, og Lejerne skulde svare en forholdsmæssig Leje, da han gik ud fra, at Vedligehold af Hegn vilde blive en større Udgift end Lejen vil være Indtægt for Kommunen. Men efter det, der er fremkommet paa dette og sidste Møde, vilde han gaa med til at reducere Lejen og paadrage Lejeren Pligten til at vedligeholde Hegnet, dette vil sikkert være billigere for Kommunen, men naar der var Flertal for en saadan Ordning, vilde han ikke modsætte sig denne. Det har aldrig været Byraadets Hensigt at sælge »Gundadal«, saameget mindre som der er Udsigter ad den Vej at faa de Penge tilbage, som Kommunen har ofret paa denne Plads. I alle Tilfælde vil det være mere betryggende for Vedkommende, der dyrker Jorden, at være Lejer end at være Ejer. En Mand med smaa Midler kan let komme i den Situation, at der bliver gjort Udlaeg i hans Ejendomme, men hvis han er thaendehaver af en saadan Lejetro, vil han altid have denne i Behold, hvormeg Udlaeg der end gøres. Og det maa dog være en uomtvistelig Fordel for en mindre bemidlet Mand. Det eneste, der kan volde Ulemper, er, om han skulde have Lyst til at opføre et Vaanhus paa en saadan Lejetro, og har Vanskeligheder med at faa Bygningen prioriteret. Her kan der dog være Tale om, at han faar Grund stykket til Købs, saa han kan rejse de fornødne Midler.

P. J. Poulsen mente ikke, at der var nogen Frygt for, at der gik 16 Kr. pr.